

Karaktärisering och kulturhistorisk värdering

Bolmsö kyrka

Bolmsö socken i Ljungby kommun
Kronobergs län

Smålands museum
Thomas Lissing
2007

Inledning

Bakgrund och syfte

I samband med upprättandet av vård- och underhållsplaner för kyrkor i Växjö stift har Smålands museum på uppdrag av BSV arkitekter & ingenjörer i Värnamo genomfört en karaktärisering och kulturhistorisk värdering av Bolmsö kyrka under våren 2007. De kyrkor som berörs är de som tillhör Svenska kyrkan och omfattas av kulturminneslagen, dvs. kyrkobyggnader som är tillkomna före utgången av år 1939 och ytterligare några som skyddas genom särskilt beslut av Riksantikvarieämbetet. Arbetet bekostas av medel från den kyrkoantikvariska ersättningen. Karaktäriseringen och den kulturhistoriska värderingen syftar till att användas som underlag för vård- och underhållsplanen.

Nedanstående material består av en historik över kyrkobyggnaden, en beskrivning av exteriör och interiör samt en kulturhistorisk bedömning. Arbetet har varit uppdelat i en fältedel med inventering samt arkivgenomgång. De aktuella arkiv som gått igenom har främst varit läns museets topografiska arkiv och Antikvarisk- topografiska arkivet, Riksantikvarieämbetet i Stockholm. Uppgifter har vidare hämtats från aktuell litteratur, däribland hembygds litteratur. De redovisade arkivuppgifterna utgör en sammanfattning av genomgångna arkiv och ska inte ses som en komplett beskrivning av kyrkobyggnadens historia.

Kulturhistorisk bedömning

En kulturhistorisk bedömning är aldrig definitiv utan kontinuerligt föremål för omvärderingar. Bedömningen utgår från såväl den enskilda kyrkobyggnadens värden som kyrkomiljön i sin helhet, men också värden i förhållande till andra kyrkobyggnader i stiftet och övriga landet. Inför varje planerad förändring skall tillstånd inhämtas från länsstyrelsen och varje ärende behandlas där från fall till fall. Den kulturhistoriska bedömningen utgör underlag för beslut om vilka åtgärder som kan vara berättigade till kyrkoantikvarisk ersättning.

Bolmsö kyrka

Kortfattad historik

Redan på 1100-talet restes den första kyrkan på Bolmsö. Den ersattes på 1500-talet av en ny. Den nuvarande kyrkan uppfördes under åren 1860-63. Den invigdes den 2 juli 1865 av biskop Hultman från Växjö. Ritningarna utfördes av Carl Gustaf Blom Carlsson år 1850, mycket snarlika de till Voxtorps kyrka. En tidigare ritning finns, där tornet är vänt åt öster och stilen mer goticerande.

Exteriör

Bolmsö kyrka är uppförd av sten och orienterad med koret åt öster. Den består av ett långhus med torn i väster, en halvrund korabsid åt öster och en utbyggd sakristia mot norr.

Tornet är relativt högt och mycket enkelt utformat utan våningsindelade friser eller andra dekorationer. Dess lanternin har ett speciellt utseende med sin indelning i två våningar.

På bottenvåningen saknas fönster till vapenhuset, vilket är ovanligt för 1800-talskyrkorna i länet.

Kyrkans huvudingång finns på tornets västsida. En trappa bestående av tre steg i släthuggna naturstenar försedda med räcken i svart smidesjärn leder upp till dörren. Denna sitter i en djup rektangulär nisch. Dörrarna är av trä, har tre speglar och är gråmålade. På de mellersta speglarna finns dekorationer i form av kors. Något ovanför porten sitter en lunett och de båda omfattas av en slätputsad rundbåge som avfärgats i vitt. På denna sitter två lyktor i plåt och klarglas.

Lite ovanför lunetten sitter en minnestavla av svart sten med förgyllda bokstäver. Texten lyder: NYBYGGD UNDER KONUNG CARL XV REGERING 1863 ES 2.3.

Ytterligare något längre upp på västsidan sitter ett runt fönster. På motsvarande höjd sitter på den norra och södra sidan en smal rektangulär glugg, och under den södra står årtalet 1863 skrivet med stora smidda siffror.

Överst, under takfoten, sitter de fyra ljudöppningarna, en åt varje väderstreck. Öppningarna är rundbågeformade och luckorna klädda med brunmålad panel i fiskbensmönster. Takgesimsen utgörs av ett profilerat listverk i gråmålat trä.

Lanterninens nedre del är kvadratisk till formen och klädd med stående träpanel som målats röd med vita knutar. På var sida sitter en vit urtavla med svarta siffror och visare.

Den övre delen av lanterninen är åttakantig till formen och betydligt smalare. Även den är klädd med stående brädor som målats röda, samt försedd med åtta spröjsade rundbågefönster.

En smal gråmålad gesims löper vid fönstrens nederkant och vid takfoten är gesimsen gråmålad och utförd som en konsolfris. Det spetsiga taket kröns av ett förgyllt kors.

Långhuset är rektangulärt till formen och täcks av ett sadeltak. Det präglas till stor del av sin klassicistiska enkelhet och symmetri, samt raden av stora rundbågefönster.

På den södra sidan sitter fyra stora fönster och i mitten en sidoport. Lunetten över denna motsvarar i placering och utförande de övriga fönstrens överdel. På den norra sidan sitter fyra fönster i rad, medan platsen för det femte och östligaste fönstret, upptas av sakristians utbyggnad.

Sidoportens rektangulära trädörrar har fyra jämnstora kvadratiske speglar och är målade i en gråblå färg. Framför dem finns en trappa om två steg av släthuggna naturstenar, med två

smidda järnräcken fastsatta i fasaden. Strax över dörren finns en lunett och under den en slätputsad rektangulär yta. Dörr och lunett omges av en slätputsad rundbåge avfärgad i vitt. På långhusets västra gavel sitter två kvartsrunda fönster, ett på var sida om tornet, som ljusinsläpp för orgelläktaren. Under det södra av dessa sitter i fasaden ett ankarslut av smidesjärn, som putsats över med spritputs.

Längs långsidornas takfot löper en profilerad gesims i gråmålat trä, vilken dragits ut till anfanger på gavlarna.

Korabsiden är en halvrund utbyggnad som är något smalare och lägre än långhusets gavel. Den har fyra rundbågefönster av samma typ som långhuset, placerade med två åt nordost och två åt sydost. Den gråmålade takgesimsen har liknande profilering som på långhuset.

Sakristian är närmast kvadratisk till grundformen och når med sitt sadeltak upp till långhusets takfot. På dess norra gavel sitter ett mindre rundbågefönster och på den östra sidan sakristians ytterdörr. Två mycket nötta steg av flata naturstenar leder upp till den blåmålade trädörren. Intill den sitter på väggen en lykta i plåt och svagt gulfärgat glas.

Torntaket och lanterninens nedre och övre tak är täckta med kopparplåt. Långhuset och sakristian har en taktäckning av enkupigt rött tegel. Korabsiden har ett plåttak som målats i tegelliknande färg.

Samtliga hängrännor och stuprör är utförda i kopparplåt.

Fasaderna är genomgående spritputsade och avfärgade i gråvitt. Omfattningar kring dörrar och fönster är slätputsade och avfärgade i vitt.

Runt långhus, sakristia, absid och torn löper en något utkragande gjuten sockel. Den är liksom fasaden spritputsad, men avfärgad i grått. I sockeln sitter ett tiotal ventilgluggar försedda med moderna galler i galvaniserad plåt.

Samtliga fönster har ytterbågar av trä som målats i gråblått samt rutor av ofärgat glas. De större fönstren är av korsposttyp. Solbänkarna utgörs av flata naturstenar, undantaget tornets runda fönster vars solbänk är av plåt.

Exteriöra förändringar

Exteriört sett är Bolmsö kyrka mycket välbevarad. Den har, bortsett från taktäckningen, endast utsatts för mindre förändringar i samband med underhållsåtgärder.

1931 ersattes långhusets taktäckning av spån med rött tegel. Åtgärden hade då varit aktuell i många år, men mött ett visst motstånd. Helst ville man täcka med eternit, vilket enligt Ljungby Posten var ”ett tak som säkerligen skulle taga sig mycket väl ut på denna kyrka till följd av kyrkans arkitektur, under det att tegeltak, som av vissa personer förordats, skulle verka synnerligen misspydande”. Det fick dock avslag ett par månader senare.

1926 var lanterninen målad ”i gråvit färg med gulvita fält”. Den är idag rödfärgad med vita knutbrädor, en färgsättning som troligen kom till vid restaureringen 1941.

Vid restaureringen 1972 ersattes den gamla putsen med ny och kalkavfärgades vit. Nya takrännor av kopparplåt monterades.

Den senaste exteriöra restaureringen skedde år 2002. Då målades tornhuv med lanternin, samt korabsidens tak. Fönstren målades och tornkorsets förgyllning påbättrades.

Interiör

Vapenhuset upplevs som stort och rymligt tack vare den mycket väl tilltagna takhöjden, men avsaknaden av inredning och fönster gör det också kallt och mörkt. Det enda ljusinsläppet sker från en smal springa av lunetten över dörren.

Golvet är lagt med kvadratiska kalkstensplattor och väggarna slätputsade och avfärgade i vitt. Takets brädor är målade i ljusblått.

Längs den norra väggen går den mörkt fernissade trappan upp till tornrummet och under den finns ett utrymme för elcentral. Trappan döljs nästan helt av en tunn vägg av vitmålat skivmaterial.

Ytterdörren omges av en gjuten ram, likt enkla pilastrar med entablement. Trädörrarna har tre speglar och är målade i ljust grått.

Vindfångets dörrar har också tre speglar. De är laserade i grått med ljusare grå speglar, omgivna av röda och mörkgrå lister. Även i vindfånget är golvet lagt med kalksten, samt väggar och tak i den rektangulära muröppningen slätputsade i vitt.

Direkt innanför vindfånget öppnar sig kyrkorummet för besökaren. Det är förhållandevis kort för kyrkans storlek, men upplevs som rymligt tack vare den generösa bredden. Kyrkorummet är ljust och präglas av den genuint klassicistiska inredningen och dess ljusa färgsättning från kyrkans senaste restaurering.

Golvet består av lackade brädor. Innerväggarna är slätputsade och avfärgade i vitt. Den profilerade takgesimsen har en marmorering utifrån en gråblå grundfärg. Det stickbågevälvda taket är målat i ljusblått och fönstrens innerbågar i ljusgrått.

Bänkarna är ordnade i fyra fasta kvarter som avgränsas av mittgång, tvärgångar och sidogångar. Fasaderna är slutna, utom mot sidogångarna, och har rundade hörn. De är laserade i ljust grått med mörkare grå sockel och karm. Spegelarna är marmorerade i ljust grått och inramas av lister i vitt och guld. En röd och vit längsgående profilering accentuerar allt det gråa.

Insidan av bänkarna är delvis målad grå och delvis laserad ljusgrå, och på sitsarna ligger dynor i blågrått tyg. Golvets brädor är i bänkkvarteren mörkt fernissade.

Sydportalens innerdörrar omfattas av pilastrar och ett kraftigt utkragande entablement med tandsnittsfris, allt marmorerat i ljusgrått. Dörrarna har samma målning som vindfångets dörrar vid huvudentrén. Mellan inner- och ytterdörrar finns ett överljus och ett golv av kalkstensplattor.

I den norra tvärgången står en ljusbärare av svartmålat smidesjärn.

På kyrkorummets innerväggar sitter tre stora mässingslampetter samt ett rikligt målat och förgyllt epitafium.

Över det främre norra bänkkvarteret sitter på väggen den klassicistiskt formgivna och åttakantiga predikstolen. Den är färgsatt i grått och mörkrött med förgyllda lister och dekorationer. Ljudtakets utformat på samma sätt och kröns av en förgylld kula med kors.

På väggen bakom predikstolen finns dess uppgång från sakristian. Den låga dörren är målad i ljusgrå nyanser med förgyllda lister och ovanför den finns ett trompe l'oeil-måleri som efterhärmar dörrens spegelindelning.

En äldre predikstol i barock utformning sitter på motsvarande plats på den södra väggen. Den är sexkantig till formen och har rika mönsterskärningar och målerier. Baldakinen är liknande utformad med ett genombrutet krön av sammanfogade voluter. De två binds ihop av en blåaktig draperimålning på väggen.

Över mittgången hänger två mässingsljuskronor och en lite större kristallkrona i jugendstil.

Koret ligger ett trappsteg över kyrkorummet och har i mittgången en ramp av samma material som golvklädseln. Golvet i koret består också av lackade brädor.

Kyrkan har ett förhållandevis grunt kor, som på var sida rymmer en liten sluten korbänk. I den södra av dessa står ett vitmålat ståndur. På korets östra sida sitter två förgyllda psalmnummertavlor på väggen, en på var sida om triumfbågen.

I den norra väggen sitter dörren in till sakristian. Den är laserad i grått med ljusgrå speglar som inramas av grå och blå lister.

Över koret hänger en gjuten ljuskrona av bronsförgylld metall i nyrenässansstil.

Koret och dess absid avdelas av en genombruten och mycket pampig triumfbåge. Den består ytterst av dubbla pilastrar på var sida i gavelmurens bredd och innanför dem dubbla kolonner, också de placerade i kyrkans längdriktning. Dessa bär tillsammans upp två kvadratiska och mycket kraftiga anfangar, vilka i form, färg och placering ansluter till takgesimsen. Ovanpå dessa välver sig öppningens rundbåge. Alla dessa element har samma gråblåa marmorering som gesimsen. På pilastrarnas och kolonnernas kompositakapitel finns inslag av mörkrött och guld, medan basen är enfärgad i mörkt grå. I anfangernas undersida är två armaturer infällda.

Korabsiden ger ett varmare och mer intimt intryck än kyrkorummet, tack vare sina mildare färger. Absiden är halvrund med ett halvkupolformat tak. Det senare är målat i ljusblått, medan golvet har samma brädbeklädnad som koret. Innerväggarna är slätputsade och avfärgade i en varm och ljus beigejul nyans. Innerfönstren har rutor av svagt färgat katedralglas i blyspröjs, vilket bidrar till det mjukare ljuset.

Blickfånget innanför det dominerande triumfbågepartiet utgörs av altartavlan och dess tempelinspirerade omfattning. Pilastrar och tympanon är målade i ljust gråa nyanser och har rikligt med förgylld dekor. Postamenten är marmorerade i ljusgrått och mellan dem står altaret.

Golvet innanför altarringen ligger ett trappsteg upp och är inklätt med en blå heltäckningsmatta. Altarringens kraftiga svarvade dockor är ljusgrå med förgyllda lister, medan bord och knäfall är klädda med ett rött tyg.

I absiden står även en dopfunt av omålat trä.

Sakristian är ganska liten men har mycket högt i tak. Golvet består av lackade brädor, innerväggarna är slätputsade i vitt och takets brädor målade i ljusblått. Den profilerade taklisten är ljusgrå.

Dörren till koret sitter i ett stickbågeformat valv och väster om detta finns ett högre rundbågevalv på snedden genom muren. En mörkt betsad trappa leder genom detta upp till predikstolens dörr.

Mot den västra väggen står en fast skåpinredning som laserats i ljusgrått med röda lister. På den östra väggen finns en grålaserad ytterdörr och bredvid den ett litet altare med en skuren altaruppsats av mindre format på väggen.

I taket sitter en armatur med fyra nakna glödlampor.

Läktaren bärs upp av åtta fristående kolonner i ljusgrå marmorering med guldlistor. Närmast tornväggen finns under läktaren de två trapporna upp. De är mörkt fernissade med genombrutna balustradräcken i ljusgrått och rött. Framför dessa har små inbyggnader gjorts på båda sidor, med snedställda väggar för att inte inkräkta på kyrkorummets kolonner och fönster. Deras väggar är klädda med stående vitmålad panel och dörrarna laserade i ljusgrått med ljusare speglar och ljusblå lister.

Det norra rummet innehåller en toalett medan det södra är ett förrådsutrymme med pentry. Undertakets brädor är målade i ljusgrått och försedda med två moderna armaturer och en mindre mässingskrona. På väggen under läktaren sitter series pastorum samt två mindre mässingslampetter.

Läktarbarriären är enkelt och klassicistiskt utformad med raka partier över bänkarna och en närmast halvcirkelformad utsvängning över mittgången. Grundfärgen är en ljusgrå lasering med ljusgrå marmorerade speglar. Lister i rött och guld accentuerar här det gråa. Själva läktaren är rymlig och ljus tack vare orgelhusets litenhet och de kvartsrunda fönstren åt väster. Golvet av mörkt fernissade brädor är indelat i fem etager och i mittsektionen klätt med en grön heltäckningsmatta.

På båda sidor om orgeln finns den fasta bänkinredningen bevarad. Den består av fyra öppna rader i en enklare grå färgsättning.

Orgelhuset är förhållandevis litet för kyrkans storlek och målat i en grå färg. Den enkla fasaden är hög och utformad i en stil med nygotiska förtecken. Färgerna är ljusgrått och vitt med förgyllda lister och dekorationer, samt en mörkröd dekorrand. Spelbordet är vänt ut mot kyrkorummet.

Tornrummet är oinrett och förhållandevis ljust tack vare västsidans lunett. Väggarna är grovt putsade och avfärgade i vitt. Golvet brädor är obehandlade, medan taket täckts med vitmålad skivor.

I den östra muren sitter en grå dörr in till läktaren i ett djupt stickbågevalv. Vid den västra väggen leder en inbyggd trappa vidare uppåt. I taket hänger en enkel plåtlykta med gulfärgade glas. En omålad träkista samt andra inventarier står samlade vid den södra väggen.

Tornvinden är också oinredd. Den får ljus från det runda fönstret åt väster samt två små rektangulära gluggar i muren, en åt norr och en åt söder. Golv och tak är obehandlade, medan väggarna är grovt vitputsade. Takets bjälklag är förstärkt med tre svartmålade I-balkar av järn. Här har samlats en del äldre inventarier från den gamla kyrkan, bland annat en trolig bänkdörr i renässansstil. En trappstege på den västra väggen leder upp till klocktornet. Där hänger kyrkans två klockor.

Interiöra förändringar

1904 skedde den första stora interiöra restaureringen. Då målades alla snickerier i grått och grågrönt.

Den gamla predikstolen restaurerades 1913 och sattes upp på långhusets södra sida.

Den ursprungliga altartavlan av C M Johansson föreställde ett kors med svepduk och krona. Den ersattes år 1917 av "Korsfästelsen" av Gabriel Strandberg.

Under ledning av arkitekt Paul Boberg genomfördes en större restaurering år 1941 som för interiören blev ganska genomgripande.

De gamla kaminerna togs bort och ett elektriskt värmesystem installerades, liksom elbelysning. I kyrkorummet lades nytt golv och vapenhuset fick golv av kalkstensplattor. Koret utvidgades genom att de främsta bänkraderna togs bort. Bänkarna gjordes bekvämare och fasadernas utförande förenklades. De målades i mörkare färger än innan medan kyrkorummet som helhet fick en ljusare framtoning än tidigare. Bland annat så tonades marmoreringen på korpartiets kolonner ned och väggar och tak fick ljusare nyanser.

1994 skedde den senaste omfattande restaureringen av kyrkans interiör. Elsystemet byttes ut och en ny värmeanläggning installerades. Golven slipades och lackades och innerväggarnas puts lagades och avfärgades i vitt. Under läktaren gjordes mindre inbyggnader och nya läktartrappor. Antalet bänkar fick därmed reduceras. Inredningen målades sedan i de färger som den har idag.

Viktigare inventarier

Storklockan är sannolikt gjuten på 1300-talet. Den gamla predikstolen är från 1641. Delar av en tidigare altarpupp från 1725, utförd av Sven Segervall, finns bevarade.

Kyrkogården

Kyrkogården ligger mitt i byn i ett sjönära och öppet landskap. Den omges närmast av en kallmur av flata naturstenar. Utökningen åt väster omges av häckar. Runt kyrkogården löper en krans av formklippta äldre lövträd.

Marken är täckt av gräsmatta och grusgravar saknas. Från den södra ingången löper en grusgång fram till sidporten och går sedan runt kyrkan.

Kulturhistorisk karaktärisering och bedömning

Utifrån sett har Bolmsö kyrka en enkel och klassicistisk karaktär. Utformningen av tornets övre del skiljer den dock från andra samtida kyrkor, med sin kvadratiske tornkammare under den åttakantiga lanterninen. Båda är klädda med stående träpanel som målats röd.

Avsaknaden av fönster i tornets bottenvåning ger det också en speciell karaktär. Tornet upplevs därmed som mer bastant, som på gamla medeltida försvarskyrkor.

Exteriören är som helhet mycket välbevarad och har bortsett från taktäckningen som byttes på 1930-talet inte förändrats i någon större utsträckning.

Lanterninen, och kammaren under den, har tidigare varit målad ”i gråvit färg med gulvita fält”. Dagens röda färg anknyter till den traditionella profana bebyggelsen i landskapet men har ingen direkt koppling till kyrkans historia. Snarare borde det just ha varit en ljus grå eller vit färg från början. Vid framtida restaureringar finns därför möjligheten att återgå till detta.

I västfasaden på långhuset finns ett utanpåliggande ankarslut av smidesjärn som nu är täckt med spritputs. Det är en detalj som vanligtvis hålls synlig, så den bör vid tillfälle befrias på puts och målas svart så som järnsiffrorna intill.

I samma hörn står vid sockeln ett flertal buskar så tätt intill fasaden att de kan komma att skada putsen. De bör klippas ner och hållas mindre yviga.

I sockeln finns ett tiotal ventiler runt hela kyrkobyggnaden. De galler som täcker dem är av omålad galvaniserad plåt och deras silverblänkande yta drar blickarna till sig. De skulle med fördel kunna målas in i samma gråa kulör som sockeln.

Läktarunderbyggnaderna hör till de mindre bland länets kyrkor, och är ett exempel på lyckad förening av form och funktion. De inkräftar varken på läktarens pelare eller fönster och lämnar därmed kyrkorummet nästan oförvanskat.

Att samtliga fasta bänkar finns kvar på läktaren är också anmärkningsvärt. Det är mycket ovanligt bland länets kyrkor och värt att uppmärksamma inför framtida restaureringar. Ur kulturhistorisk synpunkt är det viktigt att de får stå kvar även i fortsättningen.

Den färgsättning kyrkan fick vid den senaste interiöra restaureringen harmonierar mycket väl med kyrkorummets klassicistiska karaktär. Inredningen är stilrent enkel och har troligen från början haft liknande ljusa färger.

Interiören är precis som exteriören mycket välbevarad till sin helhet. Dess mest karaktäristiska drag är förstås den högresta korbågen som bärs upp av dubbla fristående kolonner och halvpelare. Den gestaltning interiören har idag är harmonisk och väl genomtänkt och besitter ett stort kulturhistoriskt värde. Den bör därför inte utsättas för genomgripande förändringar.

Händelseregister

- 1850 - Ritningar utförs av Carl Gustaf Blom Carlsson
- 1860 - Nybygget inleds
- 1863 - Kyrkan tas i bruk den 8 november
 - Ritning till orgel av J A Hawerman
- 1865 - Den 2 juli invigs kyrkan av biskop Hultman, Växjö
 - Altaruppställning av Joel Spets, Kållerstad
- 1870 - Orgeln byggs efter tidigare ritning
- 1904 - Invändig restaurering
 - Snickerier målas i grått och grågrönt
- 1913 - Den gamla predikstolen restaureras och sätts upp
- 1917 - Ny altartavla av Gabriel Strandberg ersätter den gamla
- 1931 - Långhusets spåntak ersätts med tegel
 - Korfönstren förses med antikglas
- 1941 - Restaurering under ledning av arkitekt Paul Boberg, Växjö
 - Skorstenarna och kaminerna tas bort
 - Elektrisk värme och belysning installeras
 - Koret utvidgas
 - Kalkstensgolv i vapenhuset
 - Nytt golv i kyrkorummet
 - Läktartrapporna i kyrkorummet ersätts med trappa i vapenhuset
 - Nya innerfönster
 - Sittbänkarna görs bekvämare
 - Ny dopfont i järnek av konstnär Erik Sand, Strängnäs
 - Vindfång vid entréerna
 - Predikstolen dekormålas av konstnär Torsten Hjelm
- 1948 - Nytt orgelverk av A Mårtenssons Orgelfabrik AB
- 1954 - Tornet repareras
 - Blinduren i lanterninen ersätts med fungerande tornur

- 1972 - Yttre restaurering
 - Putsen knackas ner, ersätts och kalkavfärgas
 - Torn och fönster målas
 - Nya takrännor av kopparplåt
- 1977 - Fast golv i översta tornutrymmet
- 1983 - Nytt förgyllt kors av koppar på tornspiran
- 1994 - Invändig restaurering
 - Väggarnas puts lagas och avfärgas i vitt
 - Antalet bänkar minskas
 - Inbyggnader för toalett och städ görs under läktaren
 - Nya läktartrappor i kyrkorummet
 - Elsystemet byts ut
 - Nytt värmesystem installeras
 - Altartavlan restaureras
 - Predikstol och orgelfasad ommålas i befintliga färger
 - Bänkar och läktarbröstning målas i ljusa nyanser och marmoreras
 - Golvet i kyrkorummet slipas och lackas
 - Ny ljudanläggning installeras
 - Vinden isoleras
 - Nytt skåp i sakristian
- 2002 - Yttre restaurering
 - Korabsidens tak målas
 - Tornhuv med lanternin målas
 - Fönstren målas
 - Tornkorsets förgyllning kompletteras

Källförteckning

Följande arkiv och litteratur har nyttjats i samband med vårdplansarbetet:

Antikvarisk- topografiska arkivet, Riksantikvarieämbetet i Stockholm.
Handlingar från Kungl. Byggnadsstyrelsen är inkluderade.

Klipparkivet vid Smålands museum: Bolmsö kyrka

Topografiska arkivet vid Smålands museum: Ljungby kommun, Byggärenden, Bolmsö kyrka

Kyrkobyggnader 1760-1860, Del 2 Småland och Öland, Stockholm 1993

Vassi Heidi, red, *Kyrkobyggnader i Kronobergs län*, 1998